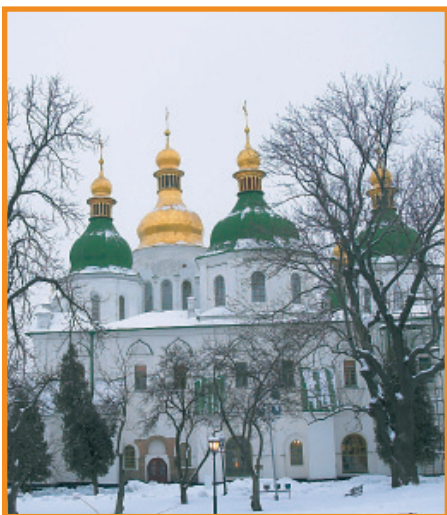


АКТУАЛЬНО > с. 4

### ПРО СИТУАЦІЮ В «СОФІЇ КИЇВСЬКІЙ»



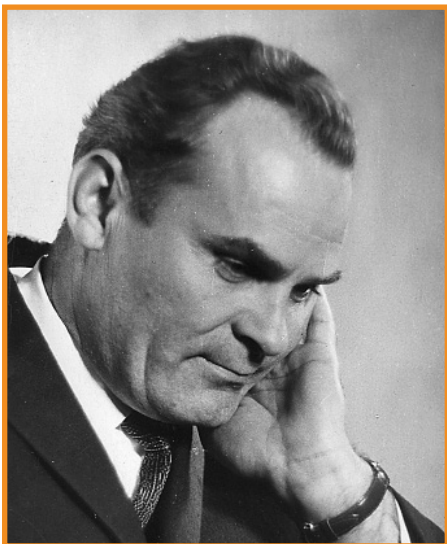
ЕТНОГРАФІЯ > с. 9

### НА ПЛАНЕТІ «УКРАЇНА»



ЛІТЕРАТУРА > с. 12–13

### ПАТРИАРХ УКРАЇНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА



## ВІДЛУННЯ ПЕРШОГО ТЕПЛА





**Михайло Кулиняк,**  
міністр культури  
України

*Страдальна мати  
В темну, чорну ніч  
віяли вітри.  
Срібних зір не ліч;  
мерехтять лиш три.*

**Богдан-Ігор Антонич**

## ШАНОВНІ ДРУЗІ!

27 лютого розпочинається Великий піст – час духовної підготовки віруючих до свята Воскресіння Христового.

Великий піст – найголовніший із чотирьох основних календарних постів, який триває сім тижнів перед Пасхою і розпочинається відразу після Масниці.

Про Великий Пасхальний піст знають усі. Він відомий не лише своєю строгістю, але й давністю. У перші роки після Воскресіння Христового та Його Вознесіння люди дотримувалися лише одно- чи дводенного посту на знак пам'яті про жертвну смерть Христа.

Вже перші християни у день єврейської Пасхи розпочали практику поминання мук та смерті Ісуса Христа. Для того, щоб належно провести цей день, вони вирішили постувати. У первісній Церкві такий піст вважався не передпасхальним постом, а самою Пасхою.

У II та III століттях Церква починає звертати велику увагу не лише на трагізм Христових мук та смерті, але й на радісний факт Його Воскресіння. Так виникла практика хресної та воскресної Пасхи.

Розбіжність у визначенні дати Пасхи між Сходом і Заходом виникла після введення у XVI ст. григоріанського (нового) стилю, коли на Заході стали використовувати нову формулу вирахування Пасхи, пов'язану з впровадженням календарем. У східній церковній традиції продовжує зберігатися юліанський (старий) стиль, тому дата Пасхи вираховується від рівнодення за старим стилем, у той час як у західній традиції Пасху відзначають від рівнодення за новим стилем.

У період Великого посту не влаштовуються гучні урочистості. Це час покаювання і жалю за свої гріхи. Під час Великого посту християни йдуть до сповіді і приймають причастя. Кажуть, що як Ісус Христос воскрес на Великдень, так і ми, відбудувавши сповідь, воскресемо духовно.

Бажаю всім християнам дотримуватись звичаїв і традицій Великого посту, завдяки якому людина зміцнюється духовно. Прислухаємось до голосу власного сумління і нехай кожен візьме щось для себе корисного зі спасительних днів посту.



## Українська мова – мова національної консолідації

17 лютого міністр культури Михайло Кулиняк і голова Держкомтелерадіо України Олександр Курдінович підписали спільне Звернення до представників національних громадських об'єднань, державних закладів культури та ЗМІ з нагоди Міжнародного дня рідної мови.

«Ця подія є знаковою для України. У нашій державі проживають представники понад 130 національностей. Кожен із них має свою мову і культуру, своє історичне коріння, етнічну самобутність, свої традиції та обряди. Конституцією України статус державної мови надано українській мові, що повністю відповідає державотворчій ролі української нації, і гарантується вільний розвиток мов національних меншин», – наголосив Михайло Кулиняк.

За словами міністра культури, в сучасному світі, де існують етнопонаціональні конфлікти, вагомим здобутком України за часи незалежності залишається збереження міжнаціонального миру серед поліетнічного населення.

Своєю чергою, Олександр Курдінович висловив вдячність Міністерству культури за активне сприяння у проведенні різного роду культурних, тематичних заходів, які зазвичай транслюються державними телерадіоканалами.

«Сьогодні саме у державних телерадіокомпаніях представлено понад десять різних мов національних меншин, які мешкають на території України. В шести телерадіокомпаніях звучить російська, румунська, угорська, болгарська, кримськотатарська та інші мови. Таким чином, надається можливість національним меншинам транслювати програми, брати участь у їх створенні та висвітленні подій рідною для них мовою», – підкреслив голова Держкомтелерадіо.

Метою спільного Звернення є залучення широких кіл громадськості та ЗМІ до відзначення та висвітлення Міжнародного дня рідної мови як свята, що пропагує необхідність зміцнення державотворчої функції української мови, вільний розвиток та захист мов національних меншин.

«Для кожної людини її рідна мова була і залишається найдорожчою у світі, бо саме вона визначає пам'ять народу в історичному цивілізаційному часі.



Міністр культури Михайло Кулиняк і голова Держкомтелерадіо України Олександр Курдінович

Сучасна Україна, як європейська держава з великим розмаїттям етнічних груп, надає можливість усім національним меншинам розвивати і збагачувати свої рідні мови. Держава зберігає та гарантує вільний розвиток та захист мов національних меншин, сприяє вивченню мов міжнародного спілкування. Водночас мовою національної консолідації є державна українська мова, яка відображає самобутність багатомільйонного українського народу і є основою його духовності та історичної пам'яті. Саме вона виступає системоутворюючою складовою частиною української державності для громадян України різного етнічного походження», – йдеться у Зверненні.

За даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року, в Україні проживають 10,9 млн представників понад 130 національностей.

Минулого року з метою вдосконалення законодавства у сфері міжнаціональних відносин та забезпечення прав національних меншин Міністерством культури за участю заінтересованих центральних органів виконавчої влади було розроблено проект Закону України «Про Концепцію державної етнопонаціональної політики України». Масштабним заходом 2011-го став загальноукраїнський форум «Україна: діалог культур». Також Міністерством культури підготовлено Другу звітну періодичну доповідь України з питань Європейської хартії регіональних мов або мов меншин.

Міжнародний день рідної мови, проголошений Генеральною конференцією ЮНЕСКО 17 листопада 1999 року, відзначається щороку 21 лютого з метою сприяння мовній і культурній різноманітності й багатомовності.

**Оксана ГАЙДУК**

### 125-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ ЛЕСЯ КУРБАСА

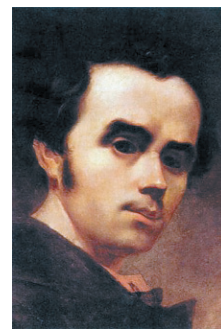
У зв'язку зі 125-річним ювілеєм Лесь Курбас заплановано низку святкових заходів зі вшанування пам'яті митця. Урочистості розпочнуться 27 лютого й будуть ознаменовані відкриттям меморіальної дошки.

Також ювілей буде відзначено присвяченим йому проектом – «Лесь Курбас і світова художня культура». Так, 31 березня вперше відбудеться міжнародна наукова конференція з дослідження творчої діяльності режисера, 1 квітня – мультимедійна акція «Лесь Курбас у Києві», а з 19 до 23 квітня у Білій Церкві відбудеться Фестиваль молоді української режисури ім. Лесь Курбас.



### В УКРАЇНІ ВИЙДЕ ФІЛЬМ ПРО ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА

До 200-ліття з дня народження Кобзаря відомий режисер Андрій Бенкендорф має намір поставити прокатний фільм «Художник».



Фільм побудовано за такими матеріалами: повість «Художник», «Щоденник», «Автобіографія» Шевченка, – а також використано «Життя Тараса Шевченка» шевченкознавця Павла Зайцева, що є правдивою біографією Кобзаря.

У фільмі зіграють: Богдан Ступка, Ада Роговцева, Лариса Кадочникова, Олексій Горбунов, Володимир Машков, Євген Миронов, Сергій Маковецький, Лев Дуров.

На роль Тараса Шевченка у березні-квітні цього року буде проведено всеукраїнський кастинг.

**Оксана ГАЙДУК**

### ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР «КІВБЕКСПОПЛАЗА» ЗАПРОШУЄ

Під патронатом Міністерства культури напередодні жіночого свята у Києві триває виставка «Медвін: Рукоділля. Подарунки для жінок», на якій представлено найрізноманітніші дарунки для рукодільниць та від рукодільниць. Організатори виставки запрошують відвідати безкоштовні майстер-класи з писанкарства, печворку, флористики, ліплення, витинанок, кераміки, виготовлення ляльок, вишивання, плетіння та інших напрямків рукоділля і спеціалізовані експозиції.

25 лютого на виставці-ярмарку – дитячий день.



## ВІКТОР ЯНУКОВИЧ: «МІСЦЕВІ КЕРІВНИКИ МАЮТЬ ВЕСТИ ПРЯМИЙ ДІАЛОГ З ГРОМАДЯНАМИ»

21 лютого під головуванням Президента України Віктора Януковича відбулося засідання Ради регіонів. Найважливішим питанням порядку денного глава держави назвав практичну реалізацію в країні нової регіональної політики. «Нова регіональна політика насамперед передбачає новий формат відносин регіонів з державою, нові важелі та механізми впливу на регіональну економіку», – сказав Віктор Янукович. Президент наголосив, що це потребує зростання ініціативи та відповідальності регіональної влади.

Президент України наголосив, що представники влади всіх рівнів мають покращити безпосередній діалог з громадянами. «Насамперед, звертаюся до голів обласних державних адміністрацій – приймайте людей на особистих приййомах», – сказав він. Глава держави зазначив, що триматиме на контролі цей напрямок роботи і під час робочих поїздок по регіонах намагатиметься особисто перевірити її якість. «Я знаю, що більшість питань, які є у людей, є системними, ми до них повинні відноситися дуже відповідально і закладати вирішення цих проблемних питань у наші державні програми», – додав він. Водночас Віктор Янукович підкреслив, що місцевим керівникам слід приділяти не меншу увагу окремим проблемам, вирішення яких може вплинути на долю людини чи родини. «Є випадки, коли доля людини знаходиться у ваших руках – де можна допомогти, піти назустріч і зняти питання, – зауважив Президент, – ми завжди повинні відноситися до цих питань дуже відповідально. Це наш обов'язок».

Значну увагу у виступі Президента було приділено питанням, з якими повсякденно стикається кожен: житлово-комунальне господарство, медична допомога. Глава держави вкотре нагадав свою вимогу – тарифи на послуги ЖКГ повинні бути обґрунтованими і справедливими для населення. «Не можна безлад і безгосподарність перекладати на людей», – підкреслив він, додавши: там, де це відбувається, реакція має бути жорсткою. Віктор Янукович також наголосив, що громадяни сподіваються на успіх модернізації системи охорони здоров'я, і щодо первинної мережі надання медичної допомоги в усіх регіонах України вона має бути завершена до кінця 2012 року. «Принцип "гроші ходять за пацієнтом" може бути реалізований лише на найближчому до людини рівні», – зауважив глава держави.

Але допомога малозахищеним громадянам – це лише один із багатьох аспектів державної соціально-економічної політики. Президент наголосив, що ліквідація бар'єрів для економічної активності – єдиний спосіб поєднати зусилля влади і бізнесу з метою покращення добробуту людини. «Ми у 2011 році багато зробили для спрощення регуляторного середовища для бізнесу. Але ця робота не всюди імплементована в реалії нашого життя», – констатував глава держави і висловився за доцільність розгляду даного питання на спільному засіданні уряду та Комітету з економічних реформ.

Віктор Янукович закликав голів обласних та міських державних адміністрацій дати оцінку запровадженню



Віктор Янукович виступає на засіданні Ради регіонів

законодавчим змінам щодо покращення умов роботи бізнесу – безпосередньо з точки зору ефективності їхнього застосування в регіонах. «Щоб ми зробили висновки. Говоримо багато, а відчуття того, що це йде на користь бізнесу, людям, поки що в мене особисто немає. Я хотів би почути вашу точку зору – маємо тут здобутки чи лише епізодичні зрушення, а можливо навіть імітацію», – сказав Президент. На переконання глави держави, наявність численних бюрократичних процедур, що заважають бізнесу, є «безпосередньою провиною виконавців усіх рівнів – і на центральному, і на місцевому рівнях».

«Зняття обмежень, спрощення процедур, підвищення якості адміністративних послуг і дерегуляція – це ідеологічні основи розвитку підприємництва, які повинен взяти на озброєння кожен керівник виконавчої влади», – сказав Президент, наголосивши: саме підприємництво є основою формування середнього класу, створення нових робочих місць та самозайнятості населення.

Без подібного реформування неможливе успішне просування України на шляху інтеграції до Європейського Союзу, що є стратегічним вибором нашої держави. Тому Віктор Янукович доручив прем'єр-міністру Миколі Азарову запропонувати кандидатуру віце-прем'єр-міністра, який відповідатиме за взаємодію України з Європейським Союзом. «Враховуючи досвід роботи, який є в Україні у питаннях європейської інтеграції, ми знаємо: ця робота потребує окремої уваги. Тому, будь ласка, ви разом із віце-прем'єр-міністрами опрацюйте це питання і внесіть пропозицію», – сказав глава держави керівнику уряду.

Крім того, на пропозицію Віктора Януковича рада конкретизувала пункт свого рішення, в якому йшлося про необхідність активізації взаємодії України з ЄС на рівні територіальних одиниць і розширення присутності українських регіонів у Комітеті регіонів Євросоюзу. Зокрема, йдеться про визначення відповідальних за таку взаємодію в апаратах Ради Міністрів Криму, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій.

Олексій ХОМЕНКО

## МІНІСТР КУЛЬТУРИ РОЗПОВІВ ПРО НАДІЙНИЙ ДОРОГОВКАЗ У ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ

21 лютого відбувся брифінг та пряма телефонна лінія міністра культури України Михайла Кулиняка на тему «Пропозиції Міністерства культури до Концепції гуманітарного розвитку України до 2020 року».

Під час брифінгу Михайло Кулиняк розповів про представлений проєкт концепції та його основне призначення: «На Гуманітарній раді, яка відбулась наприкінці 2011 року, Президент України дав чітке доручення щодо розроблення Концепції гуманітарного розвитку нашої держави. Проєкт концепції був підготовлений фахівцями Національної академії наук України спільно з Міністерством освіти, науки, молоді і спорту України».

Водночас міністр культури зазначив, що головне призначення



концепції – «стати основним стратегічним документом державної політики в гуманітарній сфері, котра охоплює не лише культуру і мистецтво, міжетнічні відносини, але й освіту, науку, охорону здоров'я, захист довкілля, проблеми молоді та гендерної рівності, розвиток громадянського суспільства тощо. Всі ці сфери мають розглядатися як єдина система, тож і державна стратегія

для них має бути єдиною, цілісною і системною».

За словами Михайла Кулиняка, зауваження і пропозиції до «Концепції гуманітарного розвитку України до 2012 року», які були внесені Міністерством культури, можна назвати як «уточнюючі», що зроблять саму концепцію ціліснішою, повнішою і прийнятною для працівників культури і мистецтва.

Проєкт концепції розглядатиметься на Громадській гуманітарній раді при Президентові України і в перспективі – буде введений в дію Указом Президента України.

«Концепція гуманітарного розвитку України до 2012 року» – це документ, який повинен стати дороговказом, міцною опорою для культури, освіти і всієї гуманітарної галузі нашої держави», – зазначив Михайло Кулиняк.

### ОДИН АБЗАЦОМ

#### ТЕМПИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ У 2012 РОЦІ БУДУТЬ ЗБЕРЕЖЕНІ

«Ми не збираємося знижувати темпи модернізації нашої країни. Ми не збираємося зупинитися на будь-яких напрямках розвитку країни і будемо йти наполегливо цим шляхом», – наголосив Президент України в інтерв'ю для програми «Подорож тижня» телеканалу «Інтер». «Потрібно добре працювати, щоб досягти хороших результатів, але команда налаштована», – зазначив Віктор Янукович. Під час інтерв'ю йшлося також про вдосконалення національного законодавства, реформування судочинства, європейську інтеграцію України, майбутні парламентські вибори.

Інтерв'ю Президента вийде у програмі «Подорож тижня» на телеканалі «Інтер» 26 лютого о 20.00.

#### ВІКТОР ЯНУКОВИЧ ОГЛЯНУВ ВИСТАВКУ РОБІТ МИТЦІВ КИЇВЩИНИ



Перед початком урочистого зібрання з нагоди 80-річчя Київської області Президент України Віктор Янукович відвідав виставку робіт майстрів народної творчості та полотно художників Київщини «Мистецька сповідь майстра». Глава держави оглянув ткани та різьблені вироби народних майстрів, експозицію православної ікони. Також ознайомився з експонатами Київського обласного археологічного музею.

#### ЗАКОНОПРОЄКТ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ» ВРАХОВУЄ ІНТЕРЕСИ ВСІХ СТОРІН

Прем'єр-міністр України Микола Азаров, коментуючи підсумки громадської розробки законопроєкту «Про вищу освіту», заявив, що робочій групі вдалося створити новий документ про вищу освіту, який схвалюють практично всі, хто вчиться і викладає. Прем'єр-міністр підкреслив, що цей законопроєкт надзвичайно важливий для розвитку країни, і саме тому уряд приділяє особливу увагу його розробці, оскільки зачіпається одне із глобальних питань життя нашої країни. За його словами, розробка законопроєкту відбувалася максимально виважено, як того вимагає Президент, із широким обговоренням із ректорами вишів, експертами, студентами та всіма зацікавленими. В результаті такого обговорення і був розроблений консолідований документ, який враховує інтереси всіх сторін.

# Про ситуацію в Національному заповіднику «Софія Київська»: позиція органу управління

На сайті Національного заповідника «Софія Київська» оприлюднено документ, що має назву «Спростування звинувачень, викладених на сайті Міністерства культури України щодо бездіяльності дирекції Національного заповідника «Софія Київська». У цьому документі, підписаному «Адміністрація та співробітники Національного заповідника «Софія Київська», викладено позицію керівництва заповідника стосовно критичних зауважень міністерства. Ці так звані спростування свідчать тільки про дві обставини:

Перша – це незнання українського законодавства з охорони культурної спадщини.

Друга – свідоме ігнорування як вітчизняного законодавства, так і міжнародних норм.

На виконання Указу Президента України Національний заповідник «Софія Київська» передано до сфери управління Мінкультури у вересні 2011 року. Після цього міністерством були виявлені не лише серйозні недоліки в роботі дирекції заповідника, а навіть **прямі порушення законодавства України** у сфері охорони культурної спадщини.

1. Заповідник не має плану організації території, що є порушенням вимог Закону України «Про охорону культурної спадщини».

2. Відсутній план управління, на обов'язковості якого роками напускає Комітет всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Так, у тексті рішення 35-ї сесії Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, ухваленому у липні 2011 р. (документ WHC-11/35.COM/7B), в розділі 103 зазначено, що «Держава-учасниця **не представила план управління**, відповідно до запиту Комітету всесвітньої спадщини. Експертна комісія не отримала жодної інформації про наміри розробки такого плану... Комітет всесвітньої спадщини... жалкує, що **план управління не був наданий вчасно на прохання Комітету** і далі настійно закликає державу-учасницю розглянути це питання в терміновому порядку».

Таким чином, очевидно, що вимоги міністерства до дирекції заповідника стосовно плану управління є цілком виправданими та обґрунтованими.

3. Пам'ятки та об'єкти культурної спадщини заповідника дотепер не внесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, що послаблює їх юридичний захист. Більше того, значна частина пам'яток національного значення Судацької фортеці не має навіть облікової документації, що є грубим порушенням законодавства.

4. У заповіднику відсутні плани проведення науково-дослідних і ремонтно-реставраційних робіт на 2011, 2012 і подальші роки.

5. Розкриття саркофага Ярослава Мудрого в інтер'єрі Софійського собору у 2009 р. було здійснено адміністрацією заповідника несанкціоновано. Згідно з нормами чинного законодавства для здійснення розкриття і досліджень саркофага



Ярослава Мудрого рішення Вченої ради заповідника недостатньо, необхідно було отримати дозвіл Міністерства культури України.

6. Протизаконно, без належних погоджень та дозволу адміністрацією заповідника було ухвалено рішення і виконано демонтаж фрескового розпису в інтер'єрі Софійського собору в 2011 р. Відповідно до статті 26 Закону України «Про охорону культурної спадщини» виконання будь-яких заходів з реставрації живопису Софійського собору без дозволу Міністерства культури України є незаконним. Тим більше, що виконані роботи з демонтажу фрескового розпису XII ст. призвели до певних змін у самій пам'ятці, що категорично забороняється статтею 22 цього ж закону.

7. На території заповідника самовільно збудовано споруду трансформаторної підстанції. Мінкультури, Держкультурспадщини науково-проектну чи проектну документацію щодо будівництва на території Національного заповідника «Софія Київська» споруди трансформаторної підстанції не погоджували і дозволу на проведення робіт не надавали.

8. Планомірних досліджень археологічної спадщини на території Національного заповідника «Софія Київська» не ведеться. На території ансамблю Софійського монастиря неодноразові провали ґрунту протягом останніх п'яти років не досліджувались, а засипались, зокрема в вересні 2011 р. Облікова документація на підземні пам'ятки відсутня. Безпідставне ігнорування історико-культурної цінності підземних споруд на території Національного заповідника «Софія Київська» може призвести в подальшому до негативного впливу цих підземних пустот на стан об'єктів заповідника.

9. Бюджетні кошти, виділені заповіднику на ремонтно-реставраційні роботи у 2011 р., значною мірою не використані.

10. Особливо неприйнятною є ситуація, коли на території заповідника, у Софійському соборі, на мозаїках з Михайлівського Золотоверхого собору проводяться та/або планується проведення робіт, на які не отримано ні дозволів, ні погоджень Міністерства культури, що є грубим порушенням

законодавства, а також не поінформовано Комітет всесвітньої спадщини, чим порушені міжнародно-правові зобов'язання України.

Мозаїки з Михайлівського Золотоверхого монастиря, які зберігаються у Національному заповіднику «Софія Київська» як витвори монументального живопису за своєю матеріально-технічною структурою і художньою формою належать до нерухомої культурної спадщини й їхнє переміщення можливе лише у виняткових випадках. Із огляду на те, що ці мозаїки походять з архітектурної пам'ятки, знищеної в 1934–1937 рр., вони на сьогодні є унікальними для України і Східної Європи загалом пам'ятками візантійського монументального живопису початку XII ст.

23.11.2011 р. та 23.12.2011 відбулись засідання Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури України, на якому провідні науковці, музейники, реставратори та практики пам'яткоохоронної справи розглянули питання, які стосувалися Софії Київської, зокрема, заслухано інформацію щодо стану збереження мозаїк з Михайлівського Золотоверхого собору, що зберігаються у Національному заповіднику «Софія Київська». Члени Науково-методичної ради і запрошені провідні представники Національної академії мистецтв України, Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, ICOM, ICOMOS, Національної академії наук України, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, інших організацій висловили занепокоєння станом збереження культурної спадщини в цьому заповіднику. За результатами обговорення Науково-методичною радою вказано дирекції заповідника на серйозні недоліки в роботі з охорони та збереження пам'яток та одностайно ухвалено відповідні рішення і рекомендації.

Зокрема, було вирішено, що стан збереження мозаїк із Михайлівського Золотоверхого собору у Національному заповіднику «Софія Київська» не вимагає проведення робіт з перенесення їх на нову основу.

Міністерству культури України рекомендовано заборонити переміщення мозаїк з Михайлівського

Золотоверхого собору з теперішнього місця їх експонування, а дирекції заповідника запропоновано організувати і провести у 2012 р. науково-практичний семінар з проблем збереження мозаїк з Михайлівського Золотоверхого собору з залученням відповідних фахівців з Російської Федерації (з Державної Третьяковської галереї).

11. На засіданні Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури 25.01.2012 р. звернуто увагу дирекції Національного заповідника «Софія Київська» на невиконання рішень Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури від 23.11.2011 та від 23.12.2011 і неприпустимість самочинного, без дозволу Міністерства культури, проведення робіт в інтер'єрі Софійського собору, з деструктивними втручаннями в форму та матеріально-технічну структуру пам'ятки всесвітнього значення.

Таким чином **дирекція Національного заповідника «Софія Київська» систематично порушує статті 13, 22, 24, 26, 30, 32, 33 Закону України «Про охорону культурної спадщини»**. Все це свідчить про брак професіоналізму серед керівництва цього заповідника, яке береться вирішувати серйозні питання про подальшу долю пам'ятки всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, ігноруючи не лише українське законодавство, а й вимоги Комітету всесвітньої спадщини. Така ситуація вимагала реагування з боку Міністерства культури як органу управління заповідником.

Питання про роботу дирекції Національного заповідника «Софія Київська» було розглянуто на засіданні Комісії за напрямом «Заповідники», створеної відповідно до наказу Міністерства культури від 13.01.2012 № 19. За результатами звіту діяльність генерального директора Національного заповідника «Софія Київська» Куковальської Н. М. визнана незадовільною. Наказом Міністерства культури від 24.01.2012 № 69/0/17-12 з Куковальською Н. М. розірвано контракт та звільнено з посади в перший робочий день після її тимчасової непрацездатності (на день видання наказу і станом на сьогодні Куковальська Н. М. перебуває на лікарняному).

Міністерство культури й надалі контролюватиме роботу своїх підвідомчих установ, особливо тих музеїв і заповідників, які мають справу з культурним надбанням, що належить не лише українському народові, а й усьому людству. Фінансуючи ці заклади, держава вправі вимагати від них ефективної роботи. Той, хто не зможе відповідати вимогам високого професіоналізму, законслухняності та сучасного музейного менеджменту, має поступитися місцем тим людям, які хочуть і вміють працювати ефективно.

Департамент культурної спадщини та культурних цінностей Міністерства культури України



У пошуку шляхів взаємодії

# Капітал та мистецтво

**Під такою назвою 14 лютого в Національному центрі народної культури «Музей Івана Гончара» відбувся круглий стіл**

Представники української культури, бізнесу і науки обговорили стан та етичні складові меценатства і його ефективність, запропонували шляхи досягнення розуміння між державою, бізнесом та культурою, а також використання сучасних технологій у популяризації мистецтва в Україні.

У цей день презентовано проект реконструкції Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара», що передбачає модернізацію закладу за допомогою інтеграції високотехнологічних у його простір.

Насамперед учасники оцінили існуючі відносини між державою, мистецтвом і капіталом та перспективи їхнього розвитку. Так, директор Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України Микола Жулинський висловив думку, що в нашій країні має бути опрацьована і законодавчо закріплена система сприяння розвитку культурних індустрій.

Він стурбований тим, що в Україні підприємницька діяльність, базована на культурному змісті, дає дуже невеликий прибуток. Водночас вона має високу економічну вартість, і є вигідною підприємницькою діяльністю, в якій мусить бути зацікавлена держава. Це доводить досвід європейських країн, у значній частині яких одержують від експорту продукту, виробленого культурними індустріями, до 30 відсотків надходжень до державного бюджету.

Так, Великобританія ще десять років тому отримувала щорічно близько 112 мільярдів фунтів стерлінгів прибутку від експорту культурних індустрій, у



Передано народне бачення людських взаємин

сфері яких працювало майже 12 млн людей. А це робочі місця.

А у США копірайтні галузі культурної індустрії приносять найбільший прибуток, знаходячись на третьому місці після автомобільної галузі в цьому «змаганні».

Представниця Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України Оксана Мельничук повідомила, що інститут уже займається розробкою концепції культурної політики, для чого проводяться відповідні соціологічні дослідження.

Учасники круглого столу ознайомилися з новим проектом модернізації музею Гончара, розробленим Фондом Миколи Бабака. Представниця фонду Світлана Швидка повідомила: у століття візуалізації головною ідеєю було зробити музейний простір єдиною інсталяцією, в якому будуть поєднані і звук, і відеозображення, і фото. Детальніше задум розкрив куратор проекту, а також багатьох виставок, в тому числі і Українського павільйону

на 51-у Венеціанському Бієнале, відомий російський арт-критик Михайло Сідлін: «У стінах цього музею накопичена неймовірна кількість історичного та культурного багатства, якому не вистачає місця. Тому і стоїть завдання створити віртуальний простір, в якому відвідувачі змогли б ознайомитися з його багатствами за допомогою плазмових екранів та відеопроєкцій. Так ми зможемо модернізувати музей, з одного боку збільшивши можливості для показу його колекції, а з іншого – створивши новий образ музею».

«З якої причини Україна, маючи таланти, не може їх реалізувати?» – розмірковує відомий співак та громадський діяч Олег Скрипка. Причини він вбачає в деяких базових рисах жителів країни. На його думку, моральні цінності українців не включають поняття грошей, тому він радить їм розвивати комерційну жилку. Нерідко також кожен сам собі геній та гетьман, а те, що гуртом легше й батька бити, забувається, отож варто працювати і над комунікативністю.

Дискусії точилися також навколо питання «Меценатство та спонсорство – розкіш чи стратегія?» Учасники круглого столу розповідали про діяльність благодійних фондів та озвучували пропозиції, сприятливі для взаємодії бізнесу та національних інституцій культури.

«Так, директор Благодійного фонду Мистецький Арсенал» Ольга Вієру розповіла про те, як вони допомагають Національному культурно-мистецькому та музейному комплексу «Мистецький Арсенал», що в Києві. Вона вважає, що варто пропонувати благодійникам цікаві програми, створювати комфортні для них умови. Розказавши про ефективність створеного ними клубу-музею, Ольга Вієру закликала: «Утворюйте такі клуби, адже є бізнесмени, які хочуть

допомагати. Іноземці дивуються, як ми живемо без цього, адже в Європі та Америці певна сім'я підтримує якийсь музей, історичний об'єкт».

Створено систему, що дозволяє максимальну шану віддати маленькому меценату, який у режимі он-лайн залишає своє ім'я на одній із цеглин стіни Мистецького Арсеналу і ця інформація зберігається, а згодом буде передана в музей для відкритого огляду.

Аспірантка Інституту проблем сучасного мистецтва Єлизавета Бельська розповіла про міжнародний досвід музейного маркетингу. Так, наприклад, якщо для виставки потрібен каталог, витрачаються кошти лише на брошурку, з якою музейники вже йдуть до спонсора. Є також методи, що дозволяють збільшити відвідуваність музею. Так, відіграє роль і наявність кав'ярні та крамнички, доступність маршрутних автобусів та Інтернету для зацікавлення молоді. Допомагають привабити відвідувачів аудіогід та можливість, навівши мобільний телефон на музей, побачити, де є та ж сама кав'ярня.

Важлива така якість музею, як тактильність. Людині цікаво в ньому, якщо вона може до чогось торкнутися, наприклад, зіграти на музичному інструменті.

Обмін інформацією про цінні напрацювання напевно допоможе працівникам культури знайти нові шляхи порозуміння і взаємодії мистецтва, держави та капіталу.

**Світлана СОКОЛОВА**  
Фото Юрія ШКОДИ та надані  
«Музеєм Івана Гончара»  
(honchar.org.ua)



Експозиція із козацькою історією



Зразки сакрального мистецтва

## НОВИНИ

ТЕПЕР РЕВУЦЬКОМУ  
БУДЕ КОМФОРТНО

В житті української культури відбулася непересічна подія. 17 лютого представники музичної громадськості стали свідками церемонії офіційної передачі нотного архіву видатного українського композитора ХХ століття Левка Ревуцького до Інституту рукопису Національної бібліотеки імені Володимира Вернадського (директор – Любов Дубровіна).

У затишній вітальні музичного відділу бібліотеки зібралися композитори, музикознавці, викладачі Національної музичної академії, Київського інституту музики, виконавці, керівництво бібліотеки, гості з Чернігівщини – батьківщини композитора, журналісти.

Дослідниця творчості Левка Миколайовича музикознавець Валентина Кузик, яка довгі роки була довіреною особою сім'ї Ревуцьких і хранителькою архіву, розповіла, що рукописи митця мали бути передані на збереження державі вже давно. Але на заваді ставали недолугі чиновники, котрі не розуміли воістину світового значення такого архіву.



Тарас Ревуцький, Олена Бугаєва (організатор акції) і Валентина Кузик

Упорядкувала безцінну спадщину вчителя учениця Левка Ревуцького, композитор і чудовий музичний редактор Олена Андреева. У товстих папках зібрані й систематизовані партитури симфонічних, хорових, камерних, фортепіанних творів, обробки народних пісень, солоспіви, навіть ескізи й чернетки ненаписаних творів.

До слова, не обійшлося й без сенсації: серед начерків наприкінці минулого року вдалося знайти ноти незавершеного Струнного квартету Левка Миколайовича, який реконструювала відома сучасна українська композиторка, лауреат премій імені Ревуцького та Лятошинського Вікторія Польова. У виконанні студентів Інституту імені Рейнгольда Глієра на вечорі вперше прозвучала третя частина цього твору.

Лунали інші опуси класика, спогади діячів мистецтва й науки, яким пощастило знати Левка Ревуцького, демонструвалися унікальні кадри останнього прижиттєвого авторського концерту композитора.

Вечір завершився урочистим підписанням акта приймання-передачі архіву від його хранительки і правнука митця Тараса Ревуцького уповноваженим працівникам бібліотеки.

Тепер життя архіву продовжиться в його читачах і дослідниках. У найближчих планах – поповнення архівного фонду двадцятьма папками багатющого епістолярію Левка Ревуцького, котрий готує до друку невтомна Валентина Кузик.

Ольга ГОЛИНСЬКА

## Ювілей без ювіляра?

**Підвищена активність світу впродовж кількох останніх років, особлива атмосфера очікування «поворотних» подій (в природі, геополітиці, науці, культурі тощо) поширюється й на академічне музичне життя, в якому нині триває період грандіозних ювілеїв: 2010 рік – двохсотріччя Роберта Шумана в Німеччині й Фридерика Шопена у Польщі, 2011 рік – двохсотріччя Ференца Ліста в Угорщині й 120-річчя Сергія Прокоф'єва у Росії**

У майбутньому, 2013 році очікується низка особливих оперних «круглих» ювілеїв (Дж. Верді, Р. Вагнера, О. Даргомижського, серед них – і українця С. Гулака-Артемівського). Не є винятком і нинішній 2012 рік, на який припадає 150-річчя Клода Дебюссі у Франції та «ювілей ювілеїв» для нашої музичної спільноти – 170-річчя від дня народження Миколи Лисенка і сота річниця смерті цього подвижника української культури, фундатора вітчизняної композиторської школи доби романтизму, творця українського національного стилю в європейській музиці.

Цілком природно, що пам'ятна подія такого масштабу і культурної ваги належить до соціальної теми «великих очікувань». Вона мусить гідно відобразитися в хроніці столичного мистецького життя – у наукових музикознавчих конференціях, програмах фестивалів і конкурсів, діяльності гуманітарних вузів, нарешті – репертуарі академічних театрів, передусім Національної опери України, адже Микола Лисенко став тим, ким став, насамперед завдяки наявності у його розмаїтій спадщині десяти опер. Із численної когорти українських композиторів від XVIII століття до сьогодення саме Микола Лисенко найактивніше розбудовував власний оперний світ.

Утім Національна опера не поспішає долучитися до ювілейних заходів і, висловлюючись професійною термінологією, «тримає паузу» та «закручує інтригу». В цьому слухачів переконує поточна афіша, де ледь не єдиним твором, що представляє класичний вітчизняний оперний репертуар, залишається «безвідмовний» і, на перший погляд, «безпроблемний» «Запорожець за Дунаєм» Семена Гулака-Артемівського. Що ж до опер Миколи Лисенка, то вони взагалі відсутні у репертуарі лютого і березня.

Дивує, що в ювілейний сезон не заплановано (сподіваємося, поки що) жодної лисенківської прем'єри, та й із різних причин одна за одною «зійшли зі сцени» вистави, які демонструвалися роками – монументальний «Тарас Бульба» та мила серцю кожного щирого українця «Наталка Полтавка» Івана Котляревського в редакції Миколи Лисенка. Можливо в такий оригінальний спосіб театр накопичує сили для ювілейного «ривка» і найближчими місяцями порадує публіку оперною музикою класика в сучасній режисерській інтерпретації?

Для таких сподівань є підстави. Київський оперний театр, безумовно, – найпотужніший з усіх аналогічних

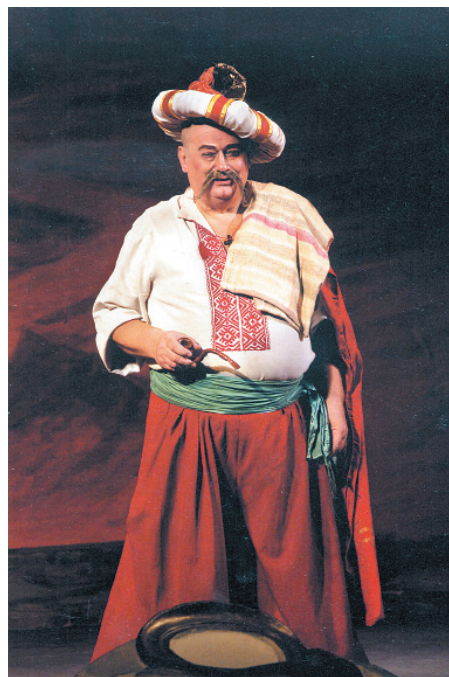


Тарас Бульба – Тарас Штонда

українських колективів, що має блискучі творчі сили: неперевершених співаків кількох поколінь, талановитих диригентів, яскравих художників і сценографів, винятково професійний оркестр, якому під силу будь-яка партитура. Предметом особливої гордості театру є хор, що справедливо вважається одним із найкращих у Європі, а то й світі.

З театром співпрацюють провідні українські композитори – Євген Станкович, Мирослав Скорик (нинішній художній керівник установи), Олександр Костін, Михайло Чембержі та інші, – відтак сучасний компонент вітчизняного театрального репертуару має виглядати набагато насиченішим і привабливішим, ніж класичний. Варто додати, що, попри перманентно складні для держави і столиці часи, матеріальні негаразди та обмежені можливості найзацікавленіших глядачів, театр регулярно робить збори і зрідка працює на пустий зал. Київська публіка та «заїжджий люд» не зраджують театрові, демонструючи незмінну прихильність до нього.

Проте театр, у свою чергу, не завжди відповідає взаємністю публіці, подеколи тримаючи її на «голодному пайку». Бували театральні ностальгічно згадують часи, коли на сцені Національної опери України успішно йшли «Різдвяна ніч», «Утоплена», «Енеїда» Миколи Лисенка, «Катерина» Миколи



Карась – Віктор Дудар

Аркаса, «На Русалчин Великдень» Миколи Леонтовича. Тому важко віднайти вагомні причини, з яких ці опери не ставляться нині. Як і «Золотий обруч» Бориса Лятошинського, «Листи кохання» Віталія Губаренка, «Квіти папороті» Євгена Станковича, – цей невеселий ряд можна продовжувати.

Не балує театр і сучасною режисурою. Якщо зарубіжний репертуар, як правило, подається з урахуванням новітніх тенденцій і вимог, хай і не завжди послідовно витриманих (до прикладу, у виставах «Турандот» Дж. Пуччіні, «Макбет» Дж. Верді, «Попелюшка» Дж. Россіні), то український класичний репертуар, що мав би складати найякіснішу, креативну і вражаючу частину театрального продукту, буквально потерпає від зашкварублої режисури зразка минулого століття.

Скажімо, сценічно-акторська консервативність того ж таки «Запорожця за Дунаєм» не витримує навіть поблажливої критики. Вистава, яка прописана в афішах театру буквально з першого року заснування і востаннє поновлена в 1988-му, сьогодні подається в стилі лише злегка модернізованого соцреалізму, зі збереженням постановочних штампів сумнівного етичного й естетичного стилю (як-от уперте мусування горілчаної теми) і численних невмотивованих редакторських вставок. Чудовий музичний матеріал, добротний вокал і коректна оркестрова подача, віртуозна хореографія танцювальних сцен, не рятують «Запорожця» від прикрої, як для нашого часу, «шароварщини» – небажаного спрощення і «сплощення» національного образу, зведення історичної теми, вкупі з лірико-комічним сюжетом, до кількох доволі примітивних, але розтиражованих у минулому театральних схем.

З огляду на сказане, улюблений публікою, знаний у світі, прославлений в Україні творчий колектив ризикує опинитися в парадоксальній ситуації: театру без режисури, «Запорожця» без Гулака-Артемівського, Національної опери без національного оперного репертуару, ювілею – без ювіляра.

Олена КОРЧОВА

Фото Тетяни ВЕЛИКОДНЬОЇ та Олександра ПУТРОВА

# Вікно в майбутнє

**У Києві в рамках П'ятнадцятої міжнародної виставки навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні» пройшов Другий конкурс молодих композиторів пам'яті Івана Карабиця. Змагалися студенти композиторських факультетів музичних вишів, а також учні музичних училищ України**

Темою цьогорічного турніру зовсім не випадково стала творчість Григорія Сковороди, – адже Іван Карабиць свого часу щиро захоплювався постаттю видатного українського філософа, поета, музиканта й педагога XVIII століття і намагався досягнути таємниці його генія, зокрема у славнозвісному «Саді божественних пісней» для хору, солістів і симфонічного оркестру.

Організатори подбали про максимальну об'єктивність результатів. Загалом на конкурс було подано дев'ятнадцять заявок. У першому турі твори розглядало окреме журі, до якого входили авторитетні композитори, котрі не викладають у вищих і середніх спеціальних музичних навчальних закладах: Сергій Зажитко, Віталій Годзяцький, Сергій Пілютиков,

Олександр Шимко, Олена Ільницька. Імена авторів робіт були приховані під девізами. Суворі незаангажовані арбітри знайомилися з партитурами і слухали записи. Вони відібрали до фіналу десять найкращих композицій. Коли девізи розкрили, виявилось, що до другого туру потрапило вісім юних композиторів (п'ятеро студентів вишів і троє учнів училищ), – двоє номінантів представили на конкурс по два твори, які визнали гідними кінцевого прослуховування.

Далі було найскладніше. Ці опуси у вельми короткий термін мали вивчити виконавці, аби відтворити їх у відкритому концерті-конкурсі. Якщо з сольними та дуетними творами ситуація вирішувалася більш-менш просто (тим паче, що одним з інтерпретаторів, як правило, виступав сам автор), то найважче було з хорами (а поспівати, повірте, було що). Жоден столичний колектив із різних причин, у тому числі фінансових, не пристав на пропозицію допомогти студентам. Тож особлива подяка хору Військово-музичного центру Сухопутних військ Збройних сил України (головний диригент – заслужена артистка України Марина Гончаренко), який у наш непростий час погодився приїхати з Чернігова і підтримати молодь.

Концерт-конкурс в «Українському домі» перевершив найсміливіші сподівання. Це була насправді вишукана імпреза навіть за високими професійними критеріями. Григорій Сковорода постав у несподіваних вимірах – класичному, фольклорному, авангардному... Як музика, так і її виконання виявилися, за великим рахунком, бездоганними. Особисто мені сподобалися всі учасники – занотовувала особисті враження, – але акценти я зробила на Олександрові Чорному (Київський інститут музики імені Рейнгольда Глієра) та Вірі Ібрямовій (Харківський національний університет мистецтв імені Івана Котляревського).

Зрештою, мої суб'єктивні відчуття певною мірою співпали з



Хор Військово-музичного центру Сухопутних військ Збройних сил України (м. Чернігів)

вирішальним «вироком» поважного журі. Його співголовами цього року, як і минулого, були Мирослав Скорик та Ігор Щербаків. Окрім них, до основної суддівської колегії входили Кармела Цепколенко, Володимир Птушкін, Маріанна Копиця, Олексій Скрипник, Олександр Козаренко, Артем Рощенко – представники різних регіональних шкіл, стилістичних напрямків і вікових категорій митців. До речі, паралельно працювало й незалежне журі з переможців минулого конкурсу – Олена Шевченко (Харків), Ольга Горюнова (Донецьк), які спеціально прибули до Києва. Перед ними стояло вельми непросте завдання вирішити найкращих з-поміж багатьох достойних.

Після тривалого обговорення оголосили переможців у середній і старшій вікових групах учасників. Це (у середній групі): Яна Шлябанська (Вінницьке училище культури і мистецтв імені Миколи Леонтовича) – перша премія, Олександр Чорний (Київський інститут музики) – друга премія, Юлія Філіпська (Харківське музичне училище імені Бориса Лятошинського) – третя. У старшій групі визнання здобули: Віра Ібрямова (Харківський національний університет мистецтв) – перша премія, Євген Суюнов (Донецька державна музична академія імені Сергія Прокоф'єва) – друга, Тетяна Шабаєва (Одеська державна музична академія імені Антоніни Нежданової) – третя, Віталій Кияниця (Національна музична

академія України імені Петра Чайковського) – четверта, Вікторія Нитка (Харківський національний університет мистецтв) – п'ята.

Володарі перших трьох премій у старшій групі отримали річні стипендії, за що хочеться висловити особливу подяку голові виставкової компанії «Карше» Олександрові Карпову, який іще рік тому вирішив, що такий парад молодих талантів у рамках міжнародної виставки буде доречним. Лауреатові четвертої премії Національна спілка композиторів України презентувала творчу путівку до Будинку творчості. Національне газетно-журнальне видавництво України також долучилося до свята, преміювавши всіх фіналістів передплатою на журнал «Музика».

На завершення підкреслимо, що проведення таких конкурсів, які підтримують найнезахищенішу верству українського суспільства – студентство, вкрай потрібно. Ця акція, як і безмежно талановиті діти, котрі беруть у ній участь, – яскравий доказ тому цьогорічний конкурс, – доводить, що українська нація, попри численні перепони, живе й розвивається. У державі підрастає нове обдароване покоління. І ми впевнені, що наступний конкурс, умова якого – твір для двох інструментів на запропоновані теми Івана Карабиця, – презентує нам яскраві перспективні імена.

Ольга ГОЛИНСЬКА

Фото Романа РАТУШНОГО

## Зустрічі з новою музикою в Харкові

**Попри тридцятиградусний мороз, у Харківській філармонії зібрався повний зал слухачів – всі радо очікували неординарних прем'єр**

З перших звуків соло австрійського скрипаля Ернеста Ковачича публіку захопила, немов загіпнотизувала приголомшливою енергетикою сучасна і нова для Харкова музика. У Скрипковому концерті Альбана Берга приваблює особливе поєднання традиції «доброї і старої тональності» й новизни додекафонної техніки. Така музика вимагає від виконавця високого професіоналізму, – він мусить не тільки впоратися зі змінами вихилася своєї партії, а й зацікавити нею слухача. Музиканти цього вечора першокласно впоралися з поставленими завданнями! І нехай не всі оркестрові «па» вдалися, все ж загальне враження від довгоочікуваної презентації Скрипкового концерту

Альбана Берга залишилося виключно позитивним.

Справжнім сюрпризом став Реквієм Володимира Рунчака. Гостро

сучасний твір, насичений оркестровими спецефектами, екзотичними тембровими поєднаннями і химерним інструментарієм у черговий раз



Фото Юлії НІКОЛАЄВСЬКОЇ

Ернест Ковачич, директор Австрійського культурного форуму Якуб Форст-Баттаглія, Володимир Рунчак

довів, що академічна музика може бути актуальною та доступною. При всій строкатості використовуваних прийомів, Володимир Рунчак не пішов шляхом простого експерименту. Його новації – ясно осмислені й точно вписані в контекст цілого. Тому – і приголомшливий триумф, овації публіки.

Варто зазначити, що величезну роль у сприйнятті Реквієму відіграв склад виконавців: оркестр під керівництвом самого композитора і незрівнянний дует солістів Людмили Войнаровської (сопрано) та Анатолія Погрібного (тенор).

Беззаперечно, Володимир Рунчак завоював і полонив публіку своїм твором. Нині він з успіхом реалізовує амбітний проект – концертну серію під назвою «Нова музика в Україні» за підтримки Австрійського культурного форуму. І тепер Харків буде з нетерпінням чекати на нові зустрічі з «ною» музикою.

Ольга ШУБІНА

## НОВИНИ

В ОДЕСІ ГОТУЄ ВЛАСНУ  
ВИСТАВКУ КАРТИН  
6-РІЧНИЙ ХЛОПЧИК

У виставковому залі Одеського муніципального музею особистих колекцій ім. О. В. Блещунова відкрилася дитяча виставка «Я так бачу» Георгія Жалковського, учня арт-студії Клавдії



Боголюбової. Це перша персональна виставка юного художника. В експозиції буде представлено більше 30 живописних робіт. Сюжети, що надихають автора, різноманітні: природа, космос, тваринний і предметний світ, і навіть літературні персонажі (одна з робіт присвячена героям повісті В. Катаєва «Біліє парус одинокий» – Петру і Гаврику). Серед робіт автора глядачі зможуть побачити також вітражі та керамічні вироби. У свої шість років Георгій вже встиг отримати золоту медаль на конкурсі дитячого малюнка в Польщі і спеціальну винагороду – диплом на Пушкінському конкурсі дитячого малюнка в Росії. В арт-студії Клавдії Михайлівни Боголюбової він займається півтора роки.

Клавдія Боголюбова, викладач вищої категорії малюнка, живопису і композиції:

Яна ЛЕВИЦЬКА

У «БУКОВЕЛІ» СТВОРИЛИ  
ПАРК СІГОВИХ СКУЛЬПТУР

Цьогорічні морози не злякали тих, хто любить творити й отримувати від самого процесу творення море задоволення, хто, реалізуючи задумане, щиро дарує добрий настрій людям навколо. Отож, протягом трьох днів гості зимового курорту Буковель стали свідками народження зимової казки – Першого фестивалю снігових фігур «Казкова країна «Буковель».

До участі у фестивалі долучилися архітектори, дизайнери, скульптори та студенти, які прибули зі Львова, Києва, Чернівців, Кам'янець-Подільського та Івано-Франківська. Кожна з восьми команд мрійників та чарівників отримала куб спресованого снігу, довжина кожної грані якого – 1,5 метра. За три дні молоді та досвідчені скульптори створили парк снігової скульптури.

Фестиваль завершився. Учасники його отримали нагороди та подарунки, проте скульптури, виконані ними, ще деякий час будуть дарувати добрий настрій усім, хто відвідає майданчик снігових фігур у Буковелі.



## Митець зі Східних Карпат

Переглядаючи свою бібліотеку, знайшов каталог виставки «Львівський книжковий знак» за 1969 рік. Серед авторів – чимало відомих митців, моїх учителів, знайомих, друзів. Напевно, в цьому каталозі вперше зустрічається ім'я Петра Прокопів, нині відомого в усій Україні графіка, викладача малярства, рисунка і графіки інституту мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

Петро Прокопів народився 18 січня 1947 року в селі Камінна на Івано-Франківщині в передгір'ї Східних Карпат. Навчався на відділенні монументально-декоративного розпису Львівського училища прикладного мистецтва ім. І. Труша, яке закінчив 1968 року. Вагомий вплив на його формування як митця мав Теофіл Максисько – талановитий педагог. Свій перший графічний твір у техніці ліногравюри Петро Прокопів виконав у робітні графіка і викладача училища Сергія Хижняка, у згаданому каталозі представлений один із перших його творів малої графіки «3 книг Петра Прокопів».



Львів у 1960-ті роки очолював пошук активних напрямків розвитку українського образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва. Відроджувався досвід передвоєнного двадцятиріччя, коли галицькі митці здобували фахову освіту в художніх академіях Відня, Кракова, Мюнхена, Парижа, саме в ті роки широко трактували традиції європейського постімпресіонізму й експресіонізму. У цей період проводились формальні експерименти, відбувався розвиток колористично-фактурних можливостей малярства. Такі художники, як Роман та Маргіт Сельські, Григорій Смольський, Карло Звіринський та молоді колеги, нещодавно їхні учні – Любомир Медвідь, Зеновій Флінта, Олег Мінько, Іван Остафійчук, Богдан Сорока та інші, створювали привабливе мистецьке середовище Львова. Уроки львівської школи виразно простежуються у студентських роботах Петра Прокопів – натюрмортах того часу. Можна сказати, що цей вплив відчувається й нині, адже це його життя суть, світовідчуття, зрештою його художня майстерність.

«Петро Прокопів є автором численних графічних серій і малярських



Петро Прокопів

творів, у яких оспівується образ жінки, Матері, Батьківщини. Мовиться в них про Україну, її історію і культуру, інколи про її непросту долю. Художник залюблений в українську народну пісню, традиції нашого народу, в українські строї, обряди і звичаї. Саме звідси – насичене національною символікою композиційне багатоголосся і поліфонія барв його віртуозно виконаних творів», – говорить про нього митець Микола Якимечко. Завдяки декоративним властивостям станкове малярство Петра Прокопів тяжіє до синтезованого та інтер'єрного простору. Його твори можна класифікувати за жанровими ознаками – натюрморти, пейзажі, портрети. Як і в графіці, важливе місце в них надається деталям, символіці кольорових сполучень та стилізованій народній орнаментиці. Автор уже давно працює в жанрі пейзажу, передусім карпатського.

Будучи викладачем мистецького інституту, він багато років поспіль очолює пленерну практику студентів у Ворохті. Тривалий час Петро Прокопів поруч із малою графікою займався монументально-декоративним мистецтвом. Ним виконані мозаїчні панно і настінні розписи в техніці темпері, що створюють цікаві художні акценти в багатьох громадських спорудах Івано-Франківська, Бурштина, Калуша, Ворохти... Набутий досвід згодом використав у галузі сакрального малярства (ікони для церкви с. Вікторове біля Галича).



«Благовіщення»

Мистецтво графіки Петро Прокопів освоював самостійно. Його творче досягнення, повірте, високе і кількісне, тісно пов'язане з традиціями давньої української гравюри, а також із доробком, напрацьованим відомими професіоналами-класиками ХХ століття – Георгієм Нарбутом, Миколою Бутовичем, Павлом Ковжуном, Оленою Кульчицькою, Ярославом Музикую та видатними митцями-графіками, нашими сучасниками – Василем Перевальським, Богданом Сорокою...

1999 року в Португалії вийшов друком черговий XXVI щорічник «Бібліографічної енциклопедії сучасного екслібрису», яку видає Марі ода Мотта Міранда – колекціонер і популяризатор цього жанру малої графіки. Серед п'ятнадцяти авторів з Італії, Литви, Англії, Іспанії, Аргентини, Латвії, Франції, Японії – двоє представили мистецтво книжкового знаку з України. Це Василь Леоненко з Чернігова і Петро Прокопів з Івано-Франківська. Раритетна вартість видання в тому, що тираж не перевершував 300 примірників, ілюстрованих оригінальними графічними відбитками малої графіки кожного з авторів.

Усе своє життя Петро Прокопів поєднує малярство і графіку, про що свідчать сотні творів, виставлених на



«Велика писанка»

багатьох художніх виставках в Україні та за кордоном. Зокрема, його графічні роботи відзначені третьою премією на міжнародному конкурсі книжкового знаку в Литві «Скаудвіле – 92», дипломом на першому міжнародному салоні малої графіки «Беюш – 94» в Румунії, бронзовою медаллю на всесвітній виставці екслібриса «Бейджинг – 98», що відбувалася в Китаї.

Прокопів плідно працює в жанрі авторської поштової листівки, присвяченої обрядовим календарним святкам – Новому року, Різдву, Великодню та визначним особистостям українського народу – Т. Шевченку, А. Шептицькому, Д. Січинському, св. Володимирі... Серед цих творів вирізняються дві великі графічні серії робіт – «Україніка» та «Шевченкіана».

Не кожен митець може бути хорошим викладачем. Петро Прокопів педагог, як кажуть, від Бога. Фаховість і професіоналізм, невимушеність у спілкуванні, власний творчий приклад, уміння «запалити» і, зрештою, потреба передати досвід і знання притягують до нього творчу молодь.

Володимир ОНИЩЕНКО



# Філософський позитив Шилімових

**Виставка «Мала планета Україна»  
нагадує: особистість –  
часточка всесвіту**

1925 року астрономи Симеїзької обсерваторії відкрили нову планету, названу 1967 року «Україна». Цей факт надихнув Людмилу Шилімову-Ганзенко та Сергія Шилімова на створення проекту, представленого в Національному музеї українського народного декоративного мистецтва, що в Києві.

Керамічні квадратики з химерним малюнком, завислі біля зображень орбіт, викликають асоціації із частинками поверхонь недосяжних планет. Бачимо їх і поряд з написами висловів Григорія Сковороди. Здавалося б, для чого поєднувати несумісне? Та ознайомившись із настановами філософа, розуміємо їх актуальність – недарма гості швидко розібрали сувої із перлинами думки на згадку.

Об'ємно-просторова інсталяція з текстилю – витвори із конопляної та вовняної ниток, закріплених на металевому каркасі, нагадують НЛО та величезні кокони неземних комах. Незвичайні поєднання втілюють задум – створити у відвідувача відчуття взаємозв'язку прадавнього і сучасного та усвідомлення себе частинкою всесвіту.

Людмила Шилімова-Ганзенко дає зрозуміти, що асоціативні ряди, які вибудувала я, не розходяться з тим, що хотіли сказати митці:

«Так, керамічні твори асоціюються з астероїдними, планетарними фрагментами, – пояснює художниця. – Разом з тим вислови Григорія Сковороди поряд із гончарними уламками символізують нашу історію та стежки, якими він ходив, недарма його називали мандрівним університетом. Казав: «Світ ловив мене, але не спіймав».

Гончарні уламки головним чином автентичні, вони можуть належати і до скіфських часів, і до козацької доби. А от вироби з ниток – одні – символізують планети сонячної системи, а інші я називала коконами або шовкопрядами, але моя подруга запропонувала нову назву, доречну в контексті виставки, – капсули часу».

«Стриманість у кольорі та лаконічна форма – і твори стають немов згустки енергії, – ділиться враженнями член Національної спілки художників та Спілки дизайнерів України Галина Дюговська. – Нічого



Сергій Шилімов та Людмила Шилімова-Ганзенко

дріб'язкового. Зупиняєш на роботі погляд – і вдаєшся до роздумів про вічність та про себе. Це важливо, бо, імовірно, роль мистецтва – не вразити миттєвим, а змусити зупинитися і подумати.»

Мистецтвознавці впевнені: цікаві проекти, що з успіхом подорожують містами України (цей побував уже в Черкасах та Харкові), допомагає створювати щасливий сімейний тандем та злиття харківської і львівської мистецьких шкіл. Так, представницею львівської школи художників-керамістів є член Національної спілки художників і Спілки дизайнерів України Людмила

Шилімова-Ганзенко. Вона здобула професійну мистецьку освіту у Львівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва, а от член Спілки дизайнерів України Сергій Шилімов – випускник Харківської державної академії дизайну та мистецтв.

Шанувальники творчості пані Людмили відмічають її властивість шукати нові форми й методи вираження та багатогранність художньої мови, а натхнення черпати – з народного мистецтва. До того ж художниця-керамістка не покидає юнацьке захоплення текстильним мистецтвом і гобеленовою красою. Два художні фахи мисткині вдало поєдналися в ідеї створення традиційної вузлової ляльки-оберегу у глині. Так, твір «Коліскова» ще 2001 року отримав диплом «За авангардизм». Оцінивши «космічний» проект, відвідувачі милуються і чепурними землянками – ляльками-мотанками (шамот, поливи, ліплення), які крокуючи світом, показали себе навіть на виставці в Парижі.

Знайомство із творчістю Шилімових переконало фахівців: її лейтмотивом є творчий філософський позитив, а роботи майстрів – яскравим прикладом поєднання традиційних прийомів формотворення, декорування, сучасного світобачення та об'єктивного мислення.

Світлана СОКОЛОВА  
Фото Юрія ШКОДИ



Керамічні пласти – застигла історія



Людмила Шилімова-Ганзенко  
«Ляльки-мотанки», 2011–2012 рр.

## ІНФОРМАЦІЯ СЛУЖБИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Шановні наші читачі та передплатники!

Випуск журналу «Пам'ятки України» № 1 вийшов з друку. Попередньо були віддруковані спеціальні випуски журналу «Пам'ятки України», присвячені Національному історико-культурному заповіднику «Чигирин» та Національному заповіднику «Софія Київська». Де придбати випуски журналів, ми розповімо вам за тел. (044) 498-23-64.

Журнали «Музика» № 4–6 і «Український театр» № 6 – у продажу в кіосках «Преса» м. Києва.

Журнали «Українська культура», «Театрально-концертний Київ», газети «Культура і життя» і «Кримська світлиця» також чекають на вас в кіосках «Преса», книжкових магазинах, поштових відділеннях Київської області.

Всі наші видання можна придбати в редакції.

Передплатники отримають журнали і газети своєчасно.

**ПЕРЕДПЛАТА НА ДРУГЕ ПІВРІЧЧЯ 2012 р. РОЗПОЧНЕТЬСЯ В КВІТНІ**

Редакція журналу «Українська культура» готує ювілейний 1000-й випуск журналу.

Передані в друкарню журнали: «Пам'ятки України» № 2, 2012 р., «Музика» № 1, 2012 р., «Український театр» № 1, 2012 р., «Театрально-концертний Київ» № 3 з програмою на березень.

**УВАГА!** Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії ви можете за адресою: <http://presspoint.ua>. Така послуга можлива в будь-якій країні світу.

Будемо вдячні вам за пропозиції й зауваження щодо організації передплати і продажу наших видань.

Наші телефони: (044) 498-23-64, моб. 067-394-97 21, 386-56-63.



Планети баченням митця

## НОВИНИ

### ТРИ ВИСТАВКИ ВОДНОЧАС

В історико-етнографічному музеї «Бойківщина» в місті Самборі Львівської області працюють одразу три різні, але близькі за характером масштабні виставки.

Перша – виставка ікон «Від Різдва до Великодня», презентована викладачами та студентами кафедри сакрального мистецтва Львівської національної академії мистецтв на чолі із завідуючим кафедрою, заслуженим діячем мистецтв України, народним художником України, професором Романом Василюком та доктором мистецтвознавства, лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка, заслуженим діячем мистецтв України Володимиром Овсійчуком.



Друга виставка – це живопис Володимира Немира, який свій фах здобув у згадуваній вище Львівській академії мистецтв, закінчивши факультет декоративно-прикладного мистецтва. Його роботи презентували на виставках, фестивалях та симпозіумах у різних країнах: США, Канаді, Польщі, Росії. Володимир Немира був духовним наставником православної Церкви Трійці в Пармі, Огайо, тому в його творах відчутна сакральна нота. Живопис його жанрово різноманітний. Міські пейзажі, натюрморти, ікони відображають не лише смаки автора, а й враження від подорожей Європою та Україною.

Третя виставка – «Магія димленої кераміки» Лідії та Андрія Уляницьких присвячена 25-річчю їхнього спільного подружнього життя. Умільці є членами Національної спілки майстрів народного мистецтва України, учасниками численних виставок та фестивалів. Пан Андрій займається ще й ковальством, вміло поєднуючи техніку кування з іншими, зокрема, у виробках із глини. В цьому можна пересвідчитись, ознайомившись із творами «Трипільські мотиви» та «Різдвяна радість».

Димлена кераміка майстрів – незвичайні ужиткові речі. Вазы, свічники, горнята, тарелі, дрібна пластика – кожен твір приховує відблиски свого пломону, та, як висловились пані Лідія, у них присутнє тепло рук майстра.

Ольга БІЛАС,  
провідний охоронець фондів музею

# Малі форми та великий резонанс

**Міжнародний театральний фестиваль малих форм «Театронік», започаткований торік у Харкові, став уже традиційним**

Днями пройшов другий. Його директор, заслужений артист України Віталій Бондарев запевняє, що заснований управлінням культури Харківської міськради та міжбласним відділенням Національної спілки театральних діячів України, фестиваль тепер проходить регулярно. Адже охочих виступити тут стає дедалі більше.

На камерних виставах у країнах Європи нині аншлаги, бо зростає до них інтерес. Практично в кожному місті працює по кілька недержавних театрів, де професійні актори у складі невеликих труп ставлять досить цікаві спектаклі. Оскільки їхній репертуар усе-таки досить обмежений, то місцеві жителі його знають ледь не напам'ять. Тому шанувальникам хочеться бачити доробки невідомих колективів з інших міст і країн.

Учасники нинішнього «Театроніку», а це харківські театри і театри з Росії, Білорусі та Естонії, зацікавили глядачів своєю різножанровістю, яскравістю сценічного дійства, гуманізмом та демократичністю. Тут можна було побачити те, що відсутнє на академічних сценах.

У цьому плані показовою була моновистава театру «Глагол» з Таллінна під назвою «Семен Захарович із "Злочину і покарання" Достоевського».



Сцена з вистави «Преступление и наказание»

Актор і режисер В'ячеслав Рибников зумів з усім відомого класичного роману створити динамічний, захопливий сюжет, у якому єдиний виконавець лише додає інтриги і психологізму всьому спектаклю.

Не кожному актору вдається, як то кажуть, «тримати» публіку протягом півтори-двох годин.

Для того потрібна неабияка особиста майстерність, а не лише цікава за змістом вистава. «Свій театр» з Вологди (Росія) представив на суд глядачів у Харкові дві свої вистави. Це спектакль-жарт «Сварка» за мотивами повісті Миколи Гоголя «Про те, як посварилися Іван Іванович з Іваном Никифоровичем» і моновистава «Кіся» за однойменним романом Володимира Куніна. Якщо перша робота росіян апріорі аншлагова (адже сам твір уже зацікавлює глядача), то друга, про відверту історію kota



Сцена з вистави «Сварка»

і водія-дальнобійника у виконанні заслуженого артиста Росії Всеволода Чубенка, створила на фестивалі інтригу. Тим більше, що вистава вже на шести міжнародних театральних фестивалях одержала гран-прі. Звісно, глядачі піддавалися рекламі. Навіть стояли в проходах. І після фінальної сцени всі зрозуміли, що ті нагороди заслужені. Здавалось би, розповідь про одвічні цінності: співчуття, взаєморозуміння, вірність, кохання, – не може захопити глядача. Але, виявляється, може. Кіт у виконанні Всеволода Чубенка своєю кмітливістю і розумом, особливими філософськими судженнями і винахідливістю змушує присутніх у залі активно мислити й усміхатися. Він розмовляє із усім залом загалом і з кожним зокрема. А відтак байдужих просто не залишається.

**Демократична атмосфера навколо фестивалю – це своєрідна його візитівка**

Драматичний твір у виконанні одного актора за своєю емоційністю і напругою часом не поступається багатоактним спектаклям із численними персонажами. І саме цим камерні театри приваблюють сучасного глядача. І хоча в Харкові працює кілька академічних і недержавних театрів, харків'яни із задоволенням відвідували всі вистави учасників фестивалю. Неприхована внутрішня свобода акторів, відсутність тиску «умовностей і правил» дає відповідний результат на сцені. І глядач це бачить. Бо свободу не можна грати. Вона або є, або її немає.

Недавні випускники харківських театральних навчальних закладів створили вільне творче об'єднання «Прекрасні квіти» і представили на суд своїх шанувальників спектакль «Щур». Саме цим

хлопцям притаманна ота душевна розкутість, максималізм, прагнення експериментувати і шукати. Такий творчий стиль відзначила театрознавець, драматург і художній керівник міжнародного театрального фестивалю «MOST» (Німеччина) Ніна Мазур, яка опікується харківським фестивалем.

Аналогічної думки про роботу молодих харківських акторів і Імамутдин Акаутдинов, який разом із Мариною Карпачовою представив на фестивалі «Театронік» виставу «Життя минуло, як зірниця» російського драматичного театру з Дагестану. Ця робота за твором Надії Мандельштам «Спогади Надії» просто здивувала глядачів своєю відвертістю і оригінальною постановкою. Актори так правдиво відтворювали ті історичні події 1934 року, коли арештували Йосипа Мандельштама, що глядачі мимохіть переносилися у той час. Прекрасні вірші великого поета звучали паралельно із емоційними спогадами Надії. Актори пройшли до Харкова таку відстань не заради фінансової вигоди, а щоб показати свій твір. І всі у залі залишилися вдячними їм за це.

Демократична атмосфера навколо фестивалю – це своєрідна його візитівка. Відсутність журі, яке замінює глядацька молодіжна «тусовка», звісно, додає емоційності судженням у вестибюлях.

– Та хотілося б бачити на такому театральному огляді ще й широкое представництво критиків, які могли б професійно проаналізувати репертуар і тим самим убезпечити акторів і режисерів від певних хиб, – зазначила Ніна Мазур.

Подібних фестивалів на теренах СНГ небагато. І приємно, що в Харкові він проходить так жваво і невимушено, чим приваблює акторів, режисерів і продюсерів з інших міст і країн.

**Володимир СУБОТА,**  
власкор «Культури і життя». Харків  
Фото надані учасниками фестивалю



Сцена з вистави «Кіся»

## Про одвічних шукачів щастя

**Один із найкращих творів Івана Франка – драма з сільського життя «Украдене щастя», написана 1893 року, має велике і щасливе сценічне життя. У різний час її постановки здійснювали на сценах українських та зарубіжних театрів, де персонажів п'єси втілювали такі майстри, як Амвросій Бучма, Богдан Ступка, Таїсія Литвиненко, Степан Олексенко, Федір Стригун, Лариса Хоролець. Створювалися кіноверсії, остання з яких – картина Андрія Дончика, оригінальна й осучаснена версія класичного твору, з цікавими акторськими роботами Олексія Богдановича, Наталії Долі, Анатолія Пашиніна, Віталія Лінецького**

Власне прочитання драми «Украдене щастя» пропонують глядачам і митці Муніципального театру «Київ» в однойменній новій виставі. Вона народилася завдяки нестримній акторській мрії Наталії Морозової зіграти роль Анни. Вона доклала всіх зусиль до цього, знайшла спонсорів – і її

заповітне бажання втілювалося на сцені театру «Київ».

До акторської приєдналася й давня режисерська мрія Миколи Яремківа. Режисер залюбки взявся до роботи. Створена ним вистава ламає багато стереотипів, та водночас не дисонує з класичним

першоджерелом – незмінним лишається Франковий текст. В основу режисерського трактування покладено думку про те, що щастя насправді вкрадено у всіх трьох героїв драми: тут немає правих і винуватців. Цей фатальний трикутник скидається на замкнене коло.

Постановча група дотримується також принципу глобалізації змісту драми, відсутності прив'язки його саме до карпатського регіону. І хоч у декораціях та костюмах Миколи Костюшка присутні деталі побуту бойківського села, цей одяг і предмети все ж не автентичні, а стилізовані.

Нестандартним є, зокрема, образ Миколи Задорожного. У багатьох виставах глядачі звикли бачити його

таким собі немолодим, затурканим життям чоловіком. А тут він (у виконанні Олексія Нежурка) постає людиною з тонкою організацією душі, загостреним відчуттям як свого, так і чужого болю. Образ Михайла Гурмана по черзі грають Дмитро Лінартович та Петро Сова.

Зовнішнього осучаснення вистава майже не зазнала, сценічну дію до сьогодення наближає хіба що музичне оформлення – композиції рок-фольк групи «ДахаБраха», світлові ефекти та відеоінсталяції.

У цілому ж, нова вистава, яка розвивається й набуває психологічної глибини, притчевості, порушує важливу в усі епохи тему – невпинне блукання людства лабіринтами долі і пошук добра, любові, краси, а отже, й щастя...

**Тетяна КРОП**

# Свої береги Ольги Петрової

**«Інші береги» – таку назву має хрестоматійний автобіографічний роман письменника-естета Володимира Набокова. Втім, від тижня, що минув, і аж до початку березня здійснити естетську мандрівку часом і самими кольорами життя непересічного художника у столиці України можна ще й завдяки новому виставковому проекту Київського національного музею російського мистецтва. «Інші береги» Ольги Петрової стали путівником нездійсненими мріями покоління радянських «сімдесятників». І водночас це – реальна автобіографія та дорожній щоденник у фарбах живописця. Частина картин всевітньо відома киянка створила спеціально для виставки**

«Колиска гойдається над безоднею. Заглушуючи шепіт натхнених забобонів, здоровий глузд каже нам, що життя – тільки щілина слабого світла між двома ідеально чорними вічностями. Різниця в їхній чорноті немає аніякої, але у безодню перед-



«Маріан»

життєву нам властиво вдивлятися з меншим жахом, ніж у ту, в якій летимо зі швидкістю чотирьох тисяч п'ятисот ударів серця на годину». Цими словами розпочинаються «Інші береги» Набокова. «Береги» Ольги Петрової беруть початок у роки її власної юності. Коли у СРСР кордони були «на замку» – й інтелігенції, а надто художникам, залишалося хіба що у мрії побачити на власні очі знайомі завдяки світовій художній культурі місця та краєвиди.



«Лаванда»



Ольга Петрова

Як така можливість з'явилася, пані Ольга воліє жити життям мандрівного художника. (Якщо згадати Сквороду, це, мабуть, дається взнаки ще й давня українська традиція!) За час, що минув, вона відвідала Індію, Іспанію, Єгипет, Японію, об'їхала всю Європу. І скрізь – як навіжена, надолужуючи роки заборон і на мандрівки, і на «формалізм у мистецтві» (у цьому її теж колись встигли звинуватити), малює побачене. Як пояснює сама, «Це є подоланням комплексу географічної меншовартості покоління та особистої біографії».

До речі, що стосується, власне, особистої біографії художниці. У мистецькому річищі українського малярства початку ХХІ століття кожен митець пристає до свого берега, пише і малює його, даруючи глядачеві власний «внутрішній ландшафт». Ольга Петрова, яка, жартуючи, називає себе «кентавром», за оцінкою Мирослава Поповича, увійшла до української культури на трьох рівнях: як художник, історик та теоретик мистецтва (кандидат мистецтвознавства) та доктор філософії. Помітною є її діяльність як куратора низки міжнародних експозицій. Але саме «живопис – той фундамент, на якому підноситься кожний задум як активно діючого митця, так і естетика», зауважує Мирослав Попович.

«Відмінна риса творчості Ольги Петрової – любов до чистих кольорів. Вона спирається на ідеї колоризму

Псевдо-Діонісія Ареопагіта, Павла Флоренського, Василя Кандинського так само, як на практику кольоропису українського авангарду другої хвилі», – констатує мистецтвознавець В. Личкова. Живописний метод художниці базується на інтуїтивно-спонтанному сприйнятті світу. Її творчість підноситься як радісна пережита чуттєва подія. Звідси походить пронизлива щирість та переконли-



«Велика пустеля»

вість усього, що візуалізовано мисткинею. Кожну сюжетну лінію циклу «Інші береги» втілено в змінах колористичного розвою. В середовищі міцних колористів України, Ольгу Петрову бачимо як носія живописної традиції європейського класичного авангарду, передусім – фовізму. Там знайдемо й витoki формальних засобів живописця та духовних змістів полотен, як екзистенційну інформацію.

Живописний проект «Інші береги» налічує п'ять (!) тематичних залів (присвячений Франції, Іспанії, Японії, Україні, арабському Сходу). Концепція кольору, тональності, фактур полотен виступає в якості сутнісної архітекtonіки кожного розділу «Інших берегів» як розлогого циклу авторської інспірації. Наприклад, зал «Україна – сад» побудований на контрасті веселкових кольорів та драматично-чорного колориту циклу «Земля», отже, Україна постає як країна контрастів. «Розп'ята на

хресті «Вишиванка», а поряд краса «Гуцульського вівтаря» – це драматичний контрапункт образу України», – писав про картини Петрової Іван Дзюба.

Експозиція, присвячена Україні, не випадає з загальної теми виставки, бо в сучасних реаліях й сама Вітчизна для багатьох стає «іншим берегом». Експозиція в цілому побудована на опозиції романтично-піднесеного та драматичного сприйняття власної та інших країн.

«Наскрізною темою «Інших берегів» є відкритість кордонів, що з особливою гостротою відчуває та цінує мисткиня з покоління 70-х, яке формувалося в андеграунді – у протистоянні тиску брежнєвщини та соцреалізму. Сьогодні із захватом та талантом колориста Ольга Петрова мандрує країнами і пише цей великий і розкішний світ культури», – зазначає розлогий прес-реліз. Але... Як на наш погляд, новий виставковий проект Петрової – глибший, ніж просто «подорож у часі» (навіть в історії культури, адже більшість полотен художниці містять цитати до творчості видатних попередників). Чи навіть згадка про спротив доволі лишнім обставинам, політичним та ідеологічним. Недарма професійний філософ та загальноновизнаний еру-

дит пані Ольга запозичила їхню назву в розумника Набокова. «На початку моїх досліджень минулого я не зовсім розумів, що безмежний на перший погляд час є насправді круглою фортецею. Не вмючи пробитися у свою вічність, я звернувся до вивчення її прикордонної смуги – мого дитинства. Я бачу пробудження самосвідомості, як чергу спалахів із проміжками, що зменшуються. Спалахи зливаються в кольорові прояснення, в географічні форми», – пише він у своєму знаменитому романі. Тож, і Петрова у власних «Інших берегах» – філософує про час, місце своє і свого покоління у ньому. А ще – ненав'язливо розповідає про пробудження самосвідомості – в художника як індивідуума, і цілого його (її) покоління. Та хіба добрий живопис і справжня глибока філософія можуть бути нав'язливо-галасливими?..









